

Arkivnr: 2014/1340-2
Saksbehandlar: Gunhild Raddum

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Samferdselsutvalet		04.06.2014
Fylkesutvalet		19.06.2014

Prosjektet "Spontan samkøyring" og etablering av ein offentleg samkøyringsplattform – vidare finansiering

Samandrag

Prosjektet «Spontan samkøyring» vart initiert av Statens vegvesen (SVV) Region vest i 2007, og har som målsetting å utnytte ledig seter i bil, taxi og buss/bane i Bergensområdet ved bruk av smart-telefon. Prosjektet er forankra i SVV sitt etatsprosjekt «Smartare vegtrafikk med ITS». HFK har delteke administrativt i prosjektet sidan oppstart, og støtta prosjektet økonomisk med 1, 5 mill kr årleg i 2013 og 2014.

Det er i dag fleire kommersielle apper for mobiltelefon som koplar sjåfør og passasjer på ein enkel måte, men kvar for seg vert desse for små til å oppnå ein tilstrekkeleg brukarmasse. Ved å kople saman slike apper, samt taxi med ledig sete og sanntidsinformasjon for buss/bane på ein offentleg portal vil dei reisande enkelt kunne orientere seg om ulike reisealternativ. Det er og viktig at dei appane som ønskjer integrasjon på ein offentleg samkøyringsplattform (OSP) følgjer lovverk knytt til skatt, personløyve og forsikring.

Etter planen skulle samkøyringsplattforma vere ferdigstilt og opna for dei reisande i Bergensområdet i 2014. Prosjektgruppa ser no at det vil verte forseinkingar og at lanseringa først kan finne stad våren 2015. Dette skuldast mellom anna at test, informasjon og marknadsføring har vore meir ressurskrevjande enn først antatt. Underskot i budsjettet for 2013 og ei forseinking av prosjektet medfører eit totalt inntektsbehov på 5,2 mill kr fram til planlagt avslutning i mai 2015. I dialog melom SVV Region vest, Vegdirektoratet og HFK har ein kome fram til ein fordeling av utgiftene. HFK er i den samanheng bedt om å støtte prosjektet med 1,5 mill kr. Fylkesrådmannen rår til å vidare drift av prosjektet «Spontan samkøyring» og at beløpet blir innarbeid i komande framlegg til fylkesbudsjettet.

Forslag til innstilling

Fylkesutvalet vedtek å støtte ein vidareføring av prosjektet «Spontan samkøyring» med 1,5 mill kr. Dekning for utgiftene vert å kome attende til i 2015-budsjettet.

Johnny Stiansen
Konstituert fylkesrådmann

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør samferdsel

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 22.05.2014

Innleiing

Ein vanleg kvardagsmorgon i Bergensområdet er det kring 500 000 ledige bilseter på vegane, og eit passasjerbelegg på berre 0,15 personer i sete ved sida av sjåføren. Dette er ein stor ressurs som kan utnyttast betre. Smarttelefonen gjer det enkelt å kople saman sjåfør og passasjer for å auke passasjertalet i bilane. Utfordringa er å få på plass gode incentivordningar og endre dei reisande sine haldningar til det å køyre saman med nokon ein kanskje ikkje kjenner.

Prosjektet «Spontan samkjøring» starta opp i 2007 på initiativ frå SVV Region Vest. Prosjektet inngår i SVV sitt etatsprogram «ITS på veg mot 2010». Målet er å utnytte eksisterande transportinfrastruktur ved å bruke tilgjengeleg dataverktøy på ein smartare måte. I dette ligg satsing på forskning og utvikling der målet er å prøve ut nye løysingar og system som kjem trafikantane til gode. «Spontan samkjøring» inngår i dette arbeidet og har mottatt støtte frå Transnova og Innovasjon Norge.

Heilt frå starten har HFK delteke administrativt i prosjektet. Politiske organ i HFK har vore orientert om prosjektet ved fleire høve, og i 2012 gjekk fylkeskommunen inn for å støtte prosjektet i 2013 og 2014 med 1,5 mill kr årleg. I tillegg bidreg HFK med eit halvt årsverk. (sjå vedlegg 1). Bergen kommune deltek også med delar av eit årsverk. Meirkostnadar og forseinka framdrift har skapt utfordringar med tanke på vidare finansiering for å sikre slutføring av prosjektet og lansering av ein samla **offentleg samkjøringsplattform** (SOP) for trafikantane. Fylkesrådmannen legg difor med dette fram sak om vidare finansiering av prosjektet «Spontan samkjøring».

Nærare om prosjektet

Målsetting:

Hovudmålsettinga er å utnytte ledig sete-kapasitet i rush-trafikken og bidra til reduksjon av køane. Ved å utvikle ein offentlig samkjøringsplattform som koplar saman ulike samkjøringsløysingar kan brukarane få informasjon om tilgjengeleg seteplass i privatbil og drosje, samt sanntidsinformasjon for buss/bane. Prosjektet skal på sikt kunne nyttast i distrikta for å gje eit betre reisetilbod. Dette vil særleg vere viktig for dei utan tilgang på bil.

Kort om kommersielle samkjøringsappar og OSPén:

I dag finst det fleire kommersielle appar for samkjøring med smarttelefon som koplar passasjer og sjåfør. Til dømes vert irske Carma nytta blant 9 større bedrifter på Kokstad/Sandsli med totalt 7000 tilsette. Carma har flest brukarar og gjennomførte turar i Bergen (kring 100 i veka). Tyske Flinc ynskjer også å byggje seg opp i Bergen, men har så langt få brukarar. For å vere sikra ein app tilpassa norske forhold og som enkelt kan endrast har Triona utvikla HentMeg med støtte frå mellom anna Transnova og Innovasjon Norge. I dag er HentMeg einaste samkjørings-app på OSPén. Det vert lagt opp til å koplare på andre apper for samkjøring med privatbil.

Erfaringar viser at den einskilde app har for få brukarar, og ikkje oppnår ein tilstrekkeleg brukarmasse. Ved å samle fleire appar på ein plattform kan brukarar av ein app få tilbod om tur i eit anna system dersom den første nytta appen ikkje gav resultat. I tillegg skal dei reisande kunne få opp informasjon om ledig sete i drosje eller sanntidsinformasjon for buss/bane. Prosjektleiinga har dialog med Skyss og Norgestaxi for å kople også deira tilbod til OSPén.

Organisering, ansvar og finansiering:

Prosjektet «Spontan samkjøring» er leia av SVV Region vest som og er eigar av prosjektet. I tillegg deltek Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, it-selskapet Triona AS og ITS Norge i gruppa. Prosjektet «Spontan samkjøring» kan delast i tre ansvarsområder som spelar saman, men som har ulik forankring og finansiering.

Dei viktigaste oppgåve	Ansvar	Finansiering
Utvikling av OSPén (prosjektgruppa i Bergen spelar inn behov)	Vegdirektoratet hovud-ansvarleg.	Vegdirektoratet, Innovasjon Norge og Triona
Test av OSP og HentMeg. Marknadsføring, informasjon, utvikle nettsider mm	Prosjektgruppa i Bergen	Vegdirektoratet, SVV Region Vest, HFK, Transnova og Triona
Test av samkøyring på Kokstad/Sandsli	ITS Norge	Transnova, ITS Norge, Triona og bedriftene

Frå 2007 og fram til i dag har prosjektet kosta kring 48 mill kr, fordelt på 19.5 mill kr i eigeninnsats og 28.5 mill kr i overføringar. Kostnadene fordelar seg slik på dei ulike partane og dei viktigaste oppgåvene:

		Oppgåve
SVV Region Vest og Vegdirektoratet 6+7	13. mill kr	Prosjektgruppa sin oppgåver inkl. utvikling av HentMeg og OSP
HFK	3 mill kr	Prosjektgruppa sin oppgåver
Triona AS	6 mill kr	Utvikling av HentMeg og OSP
Innovasjon Norge	2 mill kr	Utvikling OSP
Transnova	3.5 mill kr	Test Kokstad/Sandsli, SVV Fyllingsdalen og Norgestaxi.
ITS Norge	1 mill kr	Test på Kokstad/Sandsli
TOTALT	28.5 mill kr	

I eit kostnadsoverslag laga i 2007 rekna ein med ei totalramme på ca 50 mill.kr. Seinare har ein sett at nokre element i opprinneleg budsjett har vorte mindre og andre større, samstundes som prosjektet har teke meir tid enn rekna med.

Vegen vidare:

Utviklinga av ein felles OSP skulle etter planen vere ferdig av løpet av 2014. Sjølve plattformen er klar, men koplinga med taxi og buss/bane er enno ikkje klar til testing. Samstundes blir det arbeidd med mellom anna ei enkel betalingsløyseing på mobiltelefon til bruk ved samkøyring. Denne vil vere klar om kort tid. I tillegg viser erfaringar at det er naudsynt å jobbe vidare med ulike incentiv-ordningar, som til dømes fordelar i samband med parkering og bomplasseringar, samt etablering av sambruksfelt.

Det er svært viktig at samkøyrings-løysingane som fins, og som blir knytt til OSPén ikkje kjem i konflikt gjeldande med gjeldande lover og reglar knytt til:

- a) skatt
- b) forsikring
- c) løyve om persontransport

Dette vert tatt opp med sentrale styresmakter via Vegdirektoratet.

Prosjektgruppa har hatt stort fokus på tryggleik ved samkøyring mellom ukjente, og god dialog med Datatilsynet når det gjeld personvern. Informasjon om både passasjer og sjåfør skal vere tilgjengelig i systemet ei bestemt tid etter at turen er avslutta.

Erfaringer

Som nemnt har 9 bedrifter på Kokstad/Sandsli testa samkøyring, og nærleiken til det lengste 2+ felt i landet er å rekne som eit viktig incentiv. Kring 1200 personer har registrert seg i appen Carma sidan oppstart for

vel tre år sidan. I 2013 vart det utført 5265 samkøyringsturar. Prosjektet sin eigen app HentMeg har kring 900 innmeldte brukarar etter oppstart for vel 1, 5 år sida, men talet på gjennomførte turar er så langt lågt. HentMeg har vore testa ut mellom anna ved SVV Region vest i sitt kontor i Fyllingsdalen. Her er det og etablert 5 eigne parkeringsplassar for samkøyrarar. Både på Kokstad/Sandsli og i Fyllingsdalen er det tilgang på gratis parkeringsplassar.

Erfaringane så langt er viktig å ha med seg i det vidare arbeidet med utviklinga av ein felles OSP. Kampanjar og konkurransar var vist seg å vere viktige påminningar om samkøyring som eit reisealternativ. Til dømes var det stor auke i talet på gjennomførte turar da BT køyrde sin PUST-kampanje i 2013. I tillegg spelar «ambassadørar» på dei einskilde arbeidsplass ein viktig rolle for marknadsføringa av samkøyring. Samstundes er det behov for ein meir overordna marknadsføring, samt gjere det meir attraktivt å samkøyre ved å knytte ulike goder til ordninga. Prosjektgruppa vil difor i det vidare arbeidet fokusere på ulike ordningar og incentiv som gir fordelar for dei som er fleire i bilen. Det er og behov for at samkøyring som eit satsingsområde får ei sterkare forankring i leiinga på dei ulike arbeidsplassane.

Det har vore brei interesse for prosjektet i både inn- og utand, og prosjektgruppa har jamleg hatt møter og dialog med dei som har tatt kontakt. Til dømes var det svenske Trafikkverket to dagar i april i Bergen for ein felles «work-shop» med tanke på lansering av ein samkøyringsportal i Sverige. Interesse frå andre større byar viser eit stort behov for å effektivisere trafikken og redusere kø-problem. I teorien er det enkelt å auke passasjeretalet i bilane. Teknologien byr ikkje på store utfordringar og det er godt med plass i bilane. I realiteten har det likevel ikkje vore så enkelt å endre folk sine haldningar og reisevanar. Den ledige kapasiteten i bilane har og i liten grad vore tema i den offentlege debatten kring rush-problematikken. Samkøyring som ei løysing for å redusere bilbruk blir heller ikkje tillagt stor vekt i nasjonale føringar. Samstundes er det viktig å jobbe vidare med ulike incentivordningar som gjer det meir attraktivt å samkøyre. I samband med opning av nytt sambruksfelt i Fjøsangerveien vil marknadsføring av verktøy som muliggjer samkøyring vere av stor verdi for trafikantane.

Som nemnt var planen å lansere OSPén i Bergensområdet som den fyrste fullskalaløysinga i Noreg ved slutten av 2014. Prosjektgruppa ser no at dette ikkje kan skje før våren 2015. Samstundes har kostnadane auka ein del, og det skuldast fleire forhold:

- Samkøyringsprosjektet er eit nyvinningsprosjekt som ein heller ikkje internasjonalt har erfaring med. Difor er det ekstra vanskeleg å være sikker på totale kostnader og tidsforbruk på førehand.
- Tilgangen på eigne ressursar i SVV Region vest, Bergen kommune og HFK har vore mindre enn først rekna med.
- Testinga av samkøyring har kravd meir tid og ressursar enn rekna med.

Interessa kring samkøyring er no stigande. Andre by-område viser interesse i å vera med vidare, som til dømes Oslo/Akershus, Trondheim og Tønsberg. Det ligg likevel fast at fullskalaløysing skal prøvast først ut i Bergensområdet, og at erfaring frå dette prosjektet skal kunne nyttast ved ei seinare utviding til ei nasjonal løysing for både by-område og landdistrikt, der kollekt tilbodet ofte er dårlegare enn i tettbygde strom.

Ny heimeside for prosjektet vert tatt i bruk om kort tid: www.2pluss.info

Økonomisk ramme for prosjektet framover:

For 2014 er det budsjettert med følgjande utgiftsposter:

Oppgåve	Involverte	Utgift (Mill kr.)
Teknologiutvikling	Triona, ITS Norge og andre	1.75
Test av OSP og HentMeg	Konsulentar, prosjektmedarbeidarar og andre	1.45
Reiser og konferansar		0.1

Informasjon og kampanjeutstyr		0,2
TOTALT		3,5

I tillegg kjem eigeninnsatsen frå SVV Region Vest, HFK og Bergen kommune, og dette utgjer omlag 3 årsverk totalt.

Inntekter for 2014 er 1.5 mill.kr frå HFK og 2 mill.kr frå SVV Region Vest. Eit underskot i 2013 saman med arbeidet så langt i 2014, gjer at prosjektet ved utgongen av april hadde om lag 1.8 mill.kr att av totalbudsjettet for 2014. Med tanke på fullføring i mai 2015, reknar prosjektgruppa med at det trengs 5,2 mill.kr. i tillegg til dei 1, 8 mill kr som er igjen av årets midlar.

Desse ekstrakostnadene er tenkt fordelt slik:

Statens vegvesen Region vest som i 2013 og 2014	2.0 mill.kr.
HFK som i 2013 og 2014:	1.5 mill.kr
Vegdirektoratet:	1,7 mill.kr
Totalt:	5.2 mill.kr.

Fordelinga av utgiftene er drøfta med både Vegdirektoratet og Region vest.

Fylkesrådmannen sine merknader

Talet på reiser i Bergensområdet vil auke i åra som kjem. Så langt ligg ein over berekna folketalsvekst på 100 000 i perioden 2010 – 2030, og det tyder på ein vekst i persontransporten på omlag 40% i perioden. I fleire samanhengar er det uttalt at veksten skal takast med kollektivsatsing, sykkel og gange. I tillegg bør det vurderast om privatbilane kan ta noko av veksten. Kostnaden ved ei slik satsing er relativt liten. Erfaringar tilseier at rush-trafikken i Bergen har ein akseptabel flyt med kring 8-10 % reduksjon i biltrafikken, slik det er i til dømes i vinterferien. Det vil sei at om alle sjåførar som køyrer åleine let bilen stå to dagar i månaden vil dette vere merkbar i rush-trafikken. Fylkesrådmannen vurderer difor samkøyring som et aktuelt supplement for trafikkavviklinga i Bergensområdet.

Tilbod om skyss i sosiale mediar og på ulike nettstader for organisert haiking er ikkje noko nytt, og mykje av denne praksisen er i gråsona for kva som er lovleg. Appén Haxi er eit døme på ei løysing som opnar for pirat-taxi, og som skapar frustrasjon i taxi-næringa. Facebook blir og nytta til organisering av såkalla «kompiskøyring», men ofte med betaling til sjåføren som ein del av avtala. Det å etablere ein offentleg samkøyringsportal meiner fylkesrådmannen kan vere ein viktig motvekt til dei løysingane som opererer på kanten av lovverket. For å kunne vere med på ein felles plattform må den einskilde samkøyringsapp fungere slik at den oppfyller dei krava som er sett av offentlege styresmakter. Det er lagt opp til betalingsattsar tilsvarande busstakst. Sjåførane skal ikkje tene pengar på å ta med passasjerar, men få ei lita godtgjering for utgifter. I OSPén vil og taxi-næringa ha moglegheit til å vere med og tilby ledig sete i drosja. Dette vil særleg vere eit aktuelt tilbod for reiser til/frå flyplassen og andre større reisedestinasjonar.

Hovudmålgruppa for ein felles OSP er arbeidsreiser i rush-tida med kø- og kapasitetsutfordringar på vegnettet. Då er løysinga færre bilar på vegane, og difor er målet å få fleire til å gå frå å vere sjåfør til å bli passasjer når det passar. I tillegg kan større arbeidsplasser tene på å redusere talet på parkeringsplassar og i staden etablere 2+- plasser. Å leggje til rette for 2+ -parkering i offentlege parkeringshus kan og vere ei løysing som kan vurderast.

Fylkesrådmannen ser at betre utnytting av passasjerseta vil vere eit viktig supplement i arbeidet med å redusere biltrafikken. Samstundes viser erfaringar at holdningsendring er ressurs- og tidkrevjande. Det må informerast betre om ordninga og haldast kampanjar for å rekruttere nye brukarar og halde på dei dei som har registrert seg. Bortsett frå samkøyringsfelt er det i dag ingen incentiv-ordningar for dei som er fleire i bilen. Fylkesrådmannen minner om at Vegdirektoratet har godkjent eit prøveprosjekt med 2+ felt på ei avgrensa strekning av E39 Fjøsangervegen. Opninga av dette feltet bør nyttast til ein kampanje med ei

sterk oppmoding til at folk samkøyrer og i den samanheng informere om verktøyet som er tilgjengeleg for å kople passasjer og sjåfør.

Fylkesrådmannen vurderer det som viktig å vidareføre arbeidet med å effektivisere trafikkavviklinga i Bergensområdet og vil difor rå til å gå vidare med samkøyring som eit tiltak. Fylkesrådmannen legg difor opp til å delfinansiere prosjektet Spontan samkøyring med kr 1,5 mill kr i 2015. Beløpet vil bli innarbeid i komande framlegg til fylkesbudsjettet for 2015.